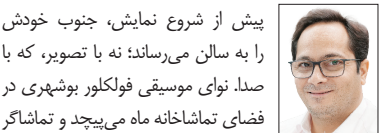

باز خوانی فرهنگ جنوب در صحنه تئاتر اصفهان؛

شراره‌های شروره؛ روایت نغمه‌های جنوب در مسیر عشق و انسانیت

• سید مهدی روضی •
• عضو هیئت مدیره •

پیش از شروع نمایش، جنوب خوش را به سالن می‌رساند؛ نه با تصویر، که با صدا. نوای موسیقی فولکلور بوشهری در فضای تماشاخانه ماه می‌پیچد و تماشاگر را به جایی می‌برد که تخل‌ها در یاد آرام می‌قصدند، دریا قصه‌های ناگفته دارد و آدم‌ها هنوز خاطراتشان را با شروره و آواز به نسل بعد می‌سپارند. «شراره‌های شروره» از همین نقطه آغاز می‌شود؛ سفری نمایشی به قلب جنوب، برای روایت عشق، فداکاری و انسانیتی که در هیاهوی امروز گاهی فراموش می‌شود. این آغاز، مقدمه‌ای است برای ورود به جهان «شراره‌های شروره»؛ نمایشی که تلاش می‌کند فرهنگ، موسیقی و آیین‌های جنوب را با روایتی انسانی از عشق، ایثار و فداکاری پیوند بزند. اثری که از دل یک جغرافیای بومی می‌آید اما دغدغه‌ای فراتر از مرزهای یک منطقه دارد.

کاروایتی از جنوب؛ میان شروره، عشق و انسانیت
«شراره‌های شروره» نمایشی فولکلور و آیینی به‌نویسندگی مصطفی جعفری خوزانی و طراحی و کارگردانی پویان عطایی است که از ۱۱ تا ۲۳ مرداد در تماشاخانه ماه حوزه هنری روی صحنه می‌رود.

این نمایش، مخاطب را به بندرگاه‌ها و زیست مردم جنوب می‌برد؛ جایی که روابط انسانی، احترام، عاطفه و ایثار بخش مهمی از زندگی آدم‌هاست. قصه نمایش در کنار روایت یک عشق، تلاش می‌کند از مفاهیمی سخن بگوید که شاید در زندگی امروز کمتر به آن‌ها توجه می‌شود؛ از فداکاری، گذشت و ارزش ارتباط میان انسان‌ها.

پویان عطایی، طراح و کارگردان نمایش، درباره این اثر می‌گوید: شراره‌های شروره یک اثر فولکلور آیینی و جنوبی است که زندگی مردم بندرگاه و بوشهر را روایت می‌کند؛ مردمی که در کنار سرزمین‌های زندگی، روابط انسانی و صمیمیت برایشان جایگاه ویژه‌ای دارد.

او ادامه می‌دهد: امروز بیش از هر زمان دیگری نیاز داریم درباره انسانیت، ایثار، عاطفه و از خودگذشتگی حرف بزنیم. این نمایش تلاش می‌کند این مفاهیم را در قالب یک روایت بومی به مخاطب یادآوری کند.

کارصحنه‌ای که مدام تغییر شکل می‌دهد

در «شراره‌های شروره»، طراحی صحنه تنها یک فضای ثابت برای اجرای بازیگران نیست؛ بلکه خودش بخشی از روایت است. بندرگاه، دریا، مراسم عروسی و موقعیت‌های مختلف داستانی، با استفاده از نشانه‌های بصری شکل می‌گیرند.

پویان عطایی درباره این بخش می‌گوید: ما در این اثر با بازی‌های رئالیستی مواجه هستیم، اما فضای کلی نمایش به سمت سوررئال حرکت می‌کند. طراحی صحنه نیز اکسپرسیونیستی و نمادگرایانه است.

او توضیح می‌دهد: از عناصر مختلفی مانند رنگ‌ها و فرم‌ها استفاده کردیم تا هر کدام در جای خود معنا پیدا کنند. رنگ قرمز، آبی و سفید در لحظات مختلف به ساختن فضا کمک می‌کنند و باعث می‌شوند مخاطب فقط یک دکور نبیند، بلکه وارد یک جهان تصویری شود.

عطایی خاطرنشان می‌کند: ما با حداقل عناصر تلاش کردیم بیشترین تصویر را بسازیم. یک عنصر می‌تواند در جایی بندرگاه باشد، جایی دیگر دریا شود و در موقعیتی دیگر

بخشی از یک مراسم یا خاطره را شکل دهد.

کارلجه‌ای که تبدیل به موسیقی می‌شود

یکی از ویژگی‌های مهم نمایش، استفاده از لجه جنوبی است؛ لجه‌ای که نمتها به عنوان یک ویژگی گفتاری، بلکه به عنوان بخشی از موسیقی نمایش مورد استفاده قرار گرفته است.

عطایی درباره این انتخاب می‌گوید: وقتی دیالوگ‌ها با زبان و لجه جنوبی بیان می‌شوند، برای مخاطب مانند یک موسیقی آرام عمل می‌کنند. خود کلمات و ریتم بیان، بخشی از فضای نمایش را می‌سازند.

او درباره آمادسازی بازیگران توضیح می‌دهد: تنها یکی از بازیگران ما جنوبی بود. برای رسیدن به لجه درست، از سه مشاور جنوبی استفاده کردیم. این افراد در تمرین‌های روخوانی و میزاسن کنار گروه بودند تا لجه‌ها به یکدستی برسند. این فرآیند به گفته کارگردان به نتیجه‌ای رسیده که حتی برخی مخاطبان تصور کرده‌اند همه بازیگران جنوبی هستند.

کارا مثنوی معنوی تا سواحل جنوب

یکی از نقاط آغازین شکل‌گیری نمایش، داستان «پیر چنگی» در مثنوی معنوی است؛ روایت انسانی که پس از سال‌ها زندگی و فعالیت، در دوران پیری با تغییر شرایط مواجه می‌شود و در نهایت با لطف و عنایت خدا به آرامش می‌رسد. مصطفی جعفری خوزانی، نویسنده نمایش درباره شکل‌گیری متن می‌گوید: ایده اصلی من از داستان پیر چنگی در مثنوی معنوی شکل گرفت. این شخصیت، مطربی است که سال‌ها در مجالس مختلف فعالیت می‌کند اما در نهایت به جایی می‌رسد که صدایش دیگر توان گذشته را ندارد و وارد مرحله‌ای از تنهایی می‌شود.

او ادامه می‌دهد: می‌خواستم این داستان را وارد زیست مردم جنوب کنم؛ در واقع دنبال این بودم که یک روایت عرفانی و انسانی را در بستر فرهنگ و بوم جنوب بازآفرینی کنم.

به گفته جعفری خوزانی، متن ابتدا با نگاه به اجرای خیابانی نوشته شده بود، اما در فرآیند تبدیل به اجرای صحنه‌ای، ظرفیت‌های تازمی پیدا کرد؛ چون پایه کار آیینی است، بخشی از قراردادهای تعزیه و نمایش‌های سنتی ایرانی نیز در آن دیده می‌شود.

کارادای دین تئاتر اصفهان به مردم جنوب

روایتی از پیوند آیین، شهر و هویت اجتماع

حافظه تاریخی اربعین در اصفهان

شکل گرفته‌اند. آیین‌های جمعی زمانی ماندگار می‌شوند که بتوانند میان تجربه فردی و حافظه اجتماعی ارتباط برقرار کنند و اربعین یکی از نمونه‌های مهم این فرآیند در فرهنگ شیعی است. آیین پژوهشگر با اشاره به تجربه تاریخی شهرهایی مانند اصفهان، تصریح کرد: حافظه آیینی از طریق نهادهای محلی منتقل شده است. مسجد، هیأت، تکیه و خانواد‌های مذهبی هر کدام حلقه‌ای از زنجیره انتقال این فرهنگ بوده‌اند و بدون شناخت این ساختارهای اجتماعی، بررسی جایگاه اربعین تصویری کامل از این آیین ارائه نخواهد کرد. وی گفت: اربعین در دوره معاصر از یک آیین با دامنه محدود محلی فراتر رفته و به پدیده‌ای فرهنگی با گستره اجتماعی وسیع‌تر تبدیل شده است، اما این تحول به معنای از بین رفتن ریشه‌های تاریخی آن نیست؛ زیرا تجربه‌های شهری و محلی همچنان به این آیین معنا و هویت می‌بخشند.

منصور قاسمی، پژوهشگر تاریخ اصفهان و استاد حوزه تاریخ فرهنگی شهر، در گفتگو با خبرنگار مهر با تأکید بر اینکه آیین‌های مذهبی بخشی از تاریخ زندگی شهری هستند، گفت: برای شناخت مناسک دینی باید آنها را در ارتباط با تحولات اجتماعی در دوره بررسی کرد. وی با اشاره به جایگاه اصفهان در دوره صفویه اظهار کرد: شکل‌گیری بسیاری از نهادهای مذهبی، معماری‌های دینی و سنت‌های آیینی در این دوره، زمینه تثبیت فرهنگ شیعی در ساختار شهر را فراهم کرد. با این حال، استمرار این فرهنگ تنها به سیاست‌های رسمی محدود نبود، بلکه مشارکت مردم، فعالیت محلات و نقش گروه‌های اجتماعی نیز در حفظ این سنت‌ها اهمیت داشت.

این پژوهشگر افزود: هویت یک شهر تنها در بناهای تاریخی آن خلاصه نمی‌شود، بلکه در رفتارهای جمعی و آیین‌هایی شکل می‌گیرد که نسل‌های مختلف تجربه کرده‌اند. از این منظر، اربعین و دیگر مناسک مرتبط با فرهنگ عاشورا بخشی از میراث زنده فرهنگی اصفهان محسوب می‌شوند.

وی با اشاره به ارتباط میان معماری و فعالیت اجتماعی در شهر

فرهنگ محیط زیست

به بر نامه‌های مذهبی

راه می یابد

مدیرکل دفتر مشارکتهای مردمی سازمان حفاظت محیط زیست با اشاره به ابلاغ سند ملی ارتقای فرهنگ حفاظت از محیط زیست، بر نقش سازمان تبلیغات اسلامی در فرهنگ سازی در حوزه زیست مذهبی تأکید کرد. محمدحسین بازگیر در گفتگو با مهر در اصفهان در خصوص نقش سازمان تبلیغات اسلامی که یکی از دستگاه‌های مسئول در سند ملی ارتقای فرهنگ حفاظت از محیط زیست است، اظهار کرد: این سازمان بخش مهمی از زیست مذهبی جامعه را مدیریت و سیاست گذاری می کند.

مدیرکل دفتر مشارکتهای مردمی سازمان حفاظت محیط زیست کشور تأکید کرد: برنامه‌های مذهبی اجتماع محور و بزرگی مانند اربعین می توانند اثرات قابل توجهی روی طبیعت بگذراند و در عین حال ظرفیت بزرگی برای فرهنگ سازی هستند.

بازگیر خاطرنشان کرد: این برنامه‌ها فقط مذهبی نیستند و ریشه در سبک زندگی ما دارند. می توان از آن‌ها برای کاهش استفاده از ظروف یکبار مصرف، سرفه‌های یکبار مصرف و پلاستیک بهره برد.

وی افزود: بخش دیگر همکاری با این سازمان، استفاده از ظرفیت بنیاد خانواده است. خانواده هنوز به عنوان پایگاه تولید ارزش جایگاه دارد و خانواده محوری یکی از ارکان کارهای ماست. مدیرکل دفتر مشارکتهای مردمی سازمان حفاظت محیط زیست کشور گفت: همچنین با مبلغین برای تولید محتوای محیط زیستی همکاری می کنیم و در همین ارتباط به تازگی کتابی با عنوان «اربعین و محیط زیست» رونمای شد.

طبق ماده ۹ سند ملی ارتقای فرهنگ حفاظت از محیط زیست، ۲۵ دستگاه اجرایی اعضای کارگروه استانی ذیل این سند را تشکیل می دهند. این دستگاه‌ها شامل استانداری، حفاظت محیط زیست، آموزش و پرورش، فرهنگ و ارشاد اسلامی، علوم پزشکی، اداره کل کار و رفاه اجتماعی، منابع طبیعی، صدا و سیما، ورزش و جوانان، ارتباطات و فناوری اطلاعات، راه و شهرسازی، اتاق بازرگانی، دادگستری، ادارت برق و آب منطقه‌ای، مرکز تحقیقات کشاورزی، معاونت اجتماعی شهر، راهی، کانون پرورش فکری کودکان، بسیج مستضعفان، اوقاف، مدیریت و برنامه ریزی، حوزه علمیه، سازمان تبلیغات اسلامی و اساتید دانشگاهی و فعالان محیط زیستی است.

یک صدابردار سینما با تأکید بر نقش طراحی صوت در کیفیت آثار سینمایی گفت: فناوری‌های مبتنی بر هوش مصنوعی هرگز جایگزین خلاقیت، تجربه و دانش حرفه‌ای فیلمسازان نخواهند شد. یکصد و سی و هفتمین باتوق فیلم کوتاه اصفهان با حضور مهران ثانی‌فر، صدابردار سینما، پس از نمایش چهار فیلم کوتاه رئیس شهابی به کارگردانی امین خنکال، باشار ساخته سینا چمنی، یوفو به کارگردانی سید وحید حسینی و سید مهدی حسینی و تفتگ چخوف ساخته سید عباس حسینی برگزار شد.

در این نشست تخصصی، جایگاه صدا در سینما، نقش طراحی صوت در روایت، ظرفیت‌های بیانی صدا و مهم‌ترین چالش‌های صدابرداری در تولید فیلم کوتاه مورد بررسی قرار گرفت. ثانی‌فر در ابتدای این نشست با اشاره به ظرفیت‌های گسترده صدا در خلق تجربه سینمایی اظهار کرد: صدا می‌تواند فراتر از تصویر عمل کند، زیرا مخاطب با شنیدن یک صدا، تصویری شخصی و نامحدود در ذهن خود می‌سازد؛ تصویری که از مرزهای قاب فراتر می‌رود و همین ویژگی، صدا را به یکی از مهم‌ترین ابزارهای خلاقیت در سینما تبدیل کرده است.

وی با بیان اینکه تصویر همواره در محدوده قاب تعریف می‌شود، افزود: صدا قادر است جهان روایت را گسترش دهد و مخاطب را به تجربه‌ای فراتر از آنچه در تصویر دیده می‌شود هدایت کند. به گفته وی، این ویژگی نقش تعیین کننده‌ی در شکل‌گیری فضای ذهنی و عاطفی فیلم ایفا می‌کند. این صدابردار سینما با تشریح مفهوم صدای بیانگر اظهار کرد: الزامی وجود ندارد که منبع تولید صدا همواره در تصویر دیده شود. زیرا افزودن یک عنصر صوتی می‌تواند معنایی تازه به تصویر ببخشد. برای نمونه، همراه شدن تصویر جمعیتی در حال حرکت با صدای موج دریا، برداشت مخاطب از همان تصویر را به طور کامل دگرگون می‌کند. وی با تأکید بر اینکه صدا تنها ابزار انتقال دیالوگ نیست، تصریح کرد طراحی حرفه‌ای صدا می‌تواند در پیشبرد روایت، شخصیت پردازی، ایجاد لایه‌های معنایی و تقویت فضای دراماتیک فیلم نقشی مؤثر داشته باشد. اما همچنان بخشی از فیلمسازان، به‌ویژه در حوزه فیلم کوتاه، از این ظرفیت ارزشمند به صورت کامل بهره نمی‌برند.

ثانی‌فر یکی از مهم‌ترین آسیب‌های تولید فیلم کوتاه را بی‌توجهی به صدا در مراحل اولیه تولید دانست و اظهار کرد در بسیاری از پروژه‌ها تمرکز اصلی بر تصویر قرار دارد و صدا به مرحله پس از فیلم برداری موکول می‌شود، در حالی که صدابرداری بخشی جدایی‌ناپذیر از فرآیند خلاقه تولید فیلم است و باید همزمان با سایر بخش‌های تولید مورد توجه قرار گیرد.

وی همچنین با اشاره به اهمیت انتخاب لوکیشن از منظر صوتی

هوش مصنوعی جای خلاقیت سینماگران را

نخواهد گرفت

گفت: شرایط اکوسیستمی محیط باید همزمان با ویژگی‌های بصری آن ارزیابی شود. حضور صدابردار در مرحله انتخاب لوکیشن می‌تواند از بروز بسیاری از مشکلات فنی در زمان فیلم برداری و مراحل پس از تولید جلوگیری کند.

این صدابردار سینما با تأکید بر ضرورت آموزش مباحث مرتبط با صدا برای تمامی عوامل تولید اظهار کرد: شناخت ظرفیت‌های صوتی تنها به صدابردار محدود نمی‌شود و کارگردان، نویسنده و دیگر اعضای گروه تولید نیز باید با زبان صدا در سینما آشنا باشند تا بتوانند تصمیم‌های دقیق‌تری در فرآیند تولید اتخاذ کنند.

این صدابردار سینما با اشاره به مفهوم پرسپکتیو صدا اظهار کرد: همان گونه که تصویر از پرسپکتیو برخوردار است، صدا نیز باید متناسب با فاصله و موقعیت سوزه طراحی شود. میکروفون در واقع گوش دوربین است و هماهنگی میان جایگاه دوربین و کیفیت دریافت صدا از اصول اساسی طراحی صوت به شمار می‌رود. استفاده نادرست از میکروفون‌های یقه‌ای نیز می‌تواند به کاهش واقع گرایی فضای صوتی فیلم منجر شود.

وی در بخش پایانی این نشست با اشاره به گسترش فناوری‌های مبتنی بر هوش مصنوعی در سینما اظهار کرد: فناوری‌های نوین می‌توانند بخشی از فرآیند تولید آثار سینمایی را تسهیل کنند، اما هرگز جایگزین خلاقیت، تجربه و دانش حرفه‌ای فیلمسازان نخواهند شد. بهره‌گیری مؤثر از این ابزارها نیز مستلزم شناخت دقیق زبان سینما و اصول فیلم سازی است.

یکصد و سی و هفتمین باتوق فیلم کوتاه اصفهان با تأکید بر نقش راهبردی طراحی صوت در کیفیت آثار سینمایی و ضرورت توجه به صدا از مرحله پیش تولید تا پایان فرآیند ساخت فیلم به کار خود پایان داد.

بانک توسعه تعاون
TOSE'E TA'AVON BANK

هفدهمین سالروز تاسیس بانک توسعه تعاون

همراه مردم برای شکوفایی ایران